

För ett fritt oberoende Sovjetukraina

Detta är en översättning av en skrift som gavs ut i Kanada (förmodligen 1973).

Innehåll

Inledning.....	1
Till de ukrainska kamraterna i Kanada.....	2
Kriget och den ukrainska frågan	3
Frågan om Ukraina.....	3
Ukrainas oberoende och sekteristiska virrpannor	7

Om inget annat anges så är översättningarna gjorda av P-O Eklund och bearbetade av P-O Mattson.

Inledning

Man kan knappast förstå betydelsen av den revolutionära process som bröt ut över jorden från Ryssland i oktober 1917 och de utmaningar och problem som den senare utgjort för mänskligheten utan att ha studerat Leo Trotskij's *Ryska Revolutionens historia* och hans 20 år senare utvärdering av vad Sovjetunionen är och var den är på väg i *Den förrådade revolutionen*. Trotskij var trots allt inte bara i ledningen för revolutionen tillsammans med Lenin under de heroiska dagarna och den främsta motståndaren till revolutionens byråkratiska degenerering fram till hans död i händerna på en stalinistisk lönnmördare, utan en tänkare och författare av högsta rang.

Ur den veritabla störtflod av material som strömmade från hans penna om den ryska och världsomfattande socialistiska revolutionens problem finns de fyra artiklar som återges i denna pamflett.

Det första är ett brev med solidaritet till en grupp meningsfränder i Kanada när de lanserade en tidning på sitt ukrainska modersmål. *Robitnitji Visti* (Arbetarnyheter) gavs ut som månadstidning i Toronto från 1933 till 1938 och finns tillgänglig på mikrofilm från Central Toronto Public Library. Den andra skrevs av Trotskij som ett förord till en pamflett som skulle innehålla de sista två artiklarna som hans kanadensiska medarbetare tänkte ge ut. Tredje och fjärde artikeln skrevs av Trotskij på begäran av och i nära samråd med hans kanadensiska meningsfränder och publicerades först i *Robitnitji Visti*.

Denna pionjärgrupp av kanadensiska trotskister var allvarligt oroade över utvecklingen i Sovjetunionen och dess inverkan på de stora finska och ukrainska språkgrupperna i Kanada. Stalins massterror och skådeprocesser och de ökande kränkningarna av rättigheterna för de nationaliteter som utgör Sovjetunionen, provocerade fram en våg av förbittring och till och

med förvirring bland ukrainska kanadensare, med tendenser som utvecklades åt höger, till och med i fascistisk riktning. Ukrainian Farmer Labour Temple Association hade genomgått ett antal splittringar med Alliance of Ukrainian Organizations (SUO), som utgjorde den mest lovande med utgångspunkt från en revolutionär socialistisk omgruppering.

Det var när han tog itu med dessa utmaningar som Trotskij lade fram begreppet revolutionär utbrytning av Ukraina från Sovjetunionen som utvecklades i dessa två essäer. Vi står i skuld till Pathfinder Press (NY) utgåva av *Writings of Leon Trotsky* för översättningen av dessa artiklar. Vi tillägnar denna pamflett kamraterna i *Robitnitji Visti*.

Ross Dawson

Till de ukrainska kamraterna i Kanada

20 oktober 1934

Till redaktörerna för *Robitnitji Visti*

Kära vänner:

Det är med stort intresse och varma sympatier som jag följer era ansträngningar att utveckla de oförfalskade marxistiska (leninism) idéerna och metoderna bland de ukrainska proletärerna i Kanada.

Teorin och praktiken om "socialism i ett land" står speciellt i skarp motsättning till det ukrainska proletariatets intressen. Den viktigaste faktorn som håller tillbaka utvecklingen för det högt begåvade folket i Ukraina är dess nationella splittring som åtföljts, och nu åtföljts, av grymt nationalistiskt förtryck i de kapitalistiska länderna. Oktoberrevolutionen gav utan tvivel en mäktig impuls till utvecklingen av den ukrainska kulturen. Men medan de arbetande massorna i hela Sovjetunionen lider av många förluster i sin utveckling under dagens sovjetbyråkrati lider de ukrainska arbetarna och bönderna dessutom av konsekvenserna av sin nationella splittring. Vilken magnifik prestation det vore om det ukrainska folket skulle kunna återförenas i ett sovjetiskt Ukraina! Vilken långtgående utveckling skulle vänta den ukrainska kulturen då!

Endast den europeiska och internationella revolutionen, med början i Polen, skulle kunna ge det ukrainska folket dess fullständiga nationella enande och befrielse.

Medvetna ukrainska arbetare har mindre orsak än några andra arbetare att tillfredsställas av teorin om "socialism i ett land". Denna konservativa teori öppnar inte ens det nationella perspektivet om nationell befrielse, vilket är en grundläggande förutsättning för det socialistiska samhället. Det är därför jag med stort nöje följer era ansträngningar att förklara för de ukrainska arbetarna att deras öde, såväl som ödet för hela det arbetande ukrainska folket, är intimt och oupplösligt sammanlänkat inte enbart med hela Sovjetunionens öde utan även den internationella proletära revolutionens öde.

Jag beklagar verkligen att jag inte kan skriva detta brev till er på ukrainska.¹ Fastän jag har kunnat det ukrainska språket sedan min barndom och har inspirerats av den store Sjevtjenko², lärt mig hans verser utantill, och fastän jag kan läsa er tidning, är mitt egen ukrainska ordförråd för litet för att kunna uttrycka mig skriftligt direkt på ukrainska. Men jag hoppas att dessa rader kommer att nå er i en kompetent ukrainsk översättning.

Broderliga hälsningar

¹ Trotskij var själv född och uppvuxen i Ukraina.

² Taras Sjevtjenko (1814-1861), poet som blev känd som den ukrainska nationalistiska litteraturens fader.

L. Trotskij

Kriget och den ukrainska frågan

6 september 1939

Våra ukrainska vänner föreslog att mina senaste artiklar om den ukrainska frågan bör publiceras som en separat pamflett. Givetvis gick jag med stort nöje med på detta förslag. Jag ber bara att de ukrainska läsarna kommer ihåg att de inte har en systematisk redogörelse för den ukrainska frågan i sin helhet framför sig, utan helt enkelt ett försök att på en fast grundval fastställa den centrala politiska uppgiften för stunden.

Dessa artiklar skrevs innan det tyska anfallet mot Polen. Men detta har inte gjort dem föråldrade enligt min mening. I viss mening är det tvärtom: Polens förvandling till en krigsskådeplats och Berlins närmande till Moskva har gjort den ukrainska frågan ytterst angelägen. Tyskvänligheten hos en del av den ukrainska opinionen kommer nu samtidigt avslöja både sin reaktionära karaktär och sin utopism. Endast den *revolutionära* riktningen återstår. Kriget kommer att sätta fart på utvecklingen. För att inte bli tagen på sängen är det nödvändigt att i god tid ta en klar ställning i den ukrainska frågan.

Not: Detta skrevs som ett förord till en pamflett med Trotskijs senaste artiklar om Ukraina, föreslagna av ukrainska vänner i Kanada.

Frågan om Ukraina

22 april 1939

Ur *Socialist Appeal*, 9 maj 1939

Den ukrainska frågan, som många regeringar och "socialister" och till och med "kommunister" har försökt glömma eller förpassa till historiens djupa bankfack, har återigen hamnat på dagordningen och denna gång med fördubblad kraft. Det senaste förvärrandet av Ukraina-frågan är nära knutet till Sovjetunionens och Kominterns förfall, fascismens framgångar och att nästa imperialistiska krig närmar sig. Ukraina förföljs av fyra länder och har nu samma ställning i Europa som Polen en gång hade, med den skillnaden att förhållandena i världen nu är oändligt mycket mer spända och utvecklingstakten snabbare. Under den närmaste framtiden är den ukrainska frågan förutbestämd att spela en enorm roll i Europas liv. Det var inte för inte som Hitler så ljudligt ställde frågan om att skapa ett "Storukraina", och det var heller inte för inte som han släppte frågan så förstulet och så snabbt.

En fråga som inte får negligeras

Andra internationalen uttrycker arbetarbyråkratins och de imperialistiska ländernas intressen, och den nonchalerade fullständigt den ukrainska frågan. Inte ens vänstern gav frågan tillräcklig uppmärksamhet. Det räcker att påminna om att Rosa Luxemburg, trots sitt lysande intellekt och verkligt revolutionära anda, ansåg sig kunna säga att Ukrainafrågan var en handfull intellektuellas påhitt. Denna uppfattning präglade också det polska kommunistpartiet djupt. De officiella ledarna för Kominterns polska sektion betraktade den ukrainska frågan som ett hinder snarare än en revolutionär fråga. Därav de ständiga opportunistiska försöken att undvika frågan, tysta ner den, förbigå den med tystnad eller skjuta upp den till en obestämd framtid.

Inte utan svårighet och bara gradvis och under ständigt tryck från Lenin lyckades bolsjevikpartiet utveckla ett riktigt sätt att närma sig den ukrainska frågan. Lenin erbjöd både polackerna och ukrainarna rätten till självbestämmande, det vill säga rätten att avskilja sig.

Han erkände inte privilegierade länder. Han betraktade varje benägenhet att undvika eller skjuta upp en förtryckt nationalitets problem som en yttring av storrysk chauvinism.

Efter makterövringen ägde det rum en allvarlig strid i partiet om hur man skulle lösa de många nationella problem som ärvts från det gamla tsaristiska Ryssland. I egenskap av folkkommissarie för nationaliteterna företrädde Stalin alltid de mest centralistiska och byråkratiska strävandena. Det visade sig speciellt i frågan om Georgien och frågan om Ukraina. Än idag har brevväxlingen som handlade om dessa frågor inte publicerats. Vi hoppas kunna publicera en del av den – den mycket lilla del som står till vårt förfogande. Varenda rad i Lenins brev och förslag vibrerar av en stark önskan att så långt som möjligt biträda de tidigare förtryckta nationaliteterna. I Stalins förslag och uttalanden var tvärtom tendensen till byråkratisk centralism alltid uttalad. För att säkerställa de ”administrativa behoven”, det vill säga byråkratins intressen, förklarades de förtryckta nationaliteternas mest rättmätiga krav vara ett tecken på småborgerlig nationalism. Dessa symptom gick att se så tidigt som 1922-1923. Sedan dess har de utvecklats på ett fruktansvärt sätt, och har lett till att all sorts självständig nationell utveckling för Sovjetunionens folk fullständigt har kvävts.

Den bolsjevikiska uppfattningen om Sovjetukraina

Enligt det gamla bolsjevikpartiets uppfattning var Sovjetukraina förutbestämt att bli en mäktig axel kring vilken resten av det ukrainska folket skulle enas. Det står utom allt tvivel att Sovjetukraina under den första perioden av sin existens utövade en stark dragningskraft, även i nationellt avseende, och väckte arbetarna, bönderna och den revolutionära intelligentsian i det av Polen förslavade västra Ukraina till kamp. Men under den termidorianska reaktionen förändrades Sovjetukrainas ställning kraftigt och tillsammans med det hela sättet att ställa frågan om Ukraina. Ju mer förhoppningarna väcktes, desto bittrare blev besvikelsen. Byråkratin kvävde och plundrade även Storrysslands folk. Men i Ukraina komplicerades saker och ting ännu mer av att de nationella förhoppningarna krossades. Ingenstans antogs begränsningarna, utrensningarna, förtrycket och överhuvudtaget alla sorters byråkratiska ligistfasoner en så dödlig omfattning som i Ukraina, under kampen mot de ukrainska massornas mäktiga, djupt rotade längtan efter mer frihet och självständighet. För den totalitära byråkratin blev Sovjetukraina en administrativ del av en ekonomisk enhet och en av Sovjetunionens militärbaser. Förvisso reser Stalins byråkrati statyer över Sjevtjenko,¹ men bara för att desto mer grundligt krossa det ukrainska folket under deras tyngd och tvinga det att sjunga lovsånger på Kobzars språk² till klicken av våldtäktsmän i Kreml.

Kremls inställning till de delar av Ukraina som ligger utanför dess gränser är idag densamma som mot alla förtryckta nationaliteter, kolonier och halvkolonier. Med andra ord betraktar de dem som småpengar i sina internationella förbindelser med de imperialistiska regeringarna. Vid ”kommunistpartiets” nyligen genomförda 18:e kongress förklarade Manuilskij, en av den ukrainska kommunismens mest motbjudande överlöpare, helt öppet att inte bara Sovjetunionen utan också Komintern (”bedrägeriförbundet” enligt Stalins formulering) vägrar kräva befrielse för förtryckta folk när förtryckarna inte är fiender till den härskande Moskvaklicken. Idag försvarar Stalin, Dimitrov och Manuilskij Indien mot – Japan, men inte mot England. De är beredda att för gott avstå västra Ukraina till Polen i utbyte mot en diplomatisk överenskommelse som idag verkar förmånlig för byråkraterna i Kreml. Det är långt från de dagar då de inte gick längre än till tillfälliga förbindelser i sin politik.

¹ En ukrainsk nationalskald – öa.

² Kobzar var en poesisamling skriven av Sjevtjenko – öa.

Stalin, Hitler och Ukraina

Inte ett spår finns kvar av de västukrainska massornas tidigare förtroende för och positiva inställning till Kreml. Sedan de senaste dödliga "utrensningarna" i Ukraina vill ingen i västra Ukraina ansluta sig till Kremels diktatur, som fortfarande bär namnet Sovjetukraina. Arbetar- och bondemassorna i västra Ukraina, i Bukovina, i Karpato-Ukraina är förvirrade: vart ska de vända sig? Vad ska de kräva? Denna situation överlämnar naturligtvis ledningen åt de reaktionära ukrainska klickar som uttrycker sin "nationalism" genom att försöka sälja det ukrainska folket till den ena eller andra imperialistiska staten i utbyte mot löften om en påhittad självständighet. Hitler grundar sin politik i den ukrainska frågan på denna tragiska förvirring. En gång sa vi: vore det inte för Stalin (det vill säga Kominterns ödesdigra politik i Tyskland) så skulle det inte finnas någon Hitler. Till det kan vi nu lägga: vore det inte för den stalinistiska byråkratins våldtäkt på Sovjetukraina så skulle inte Hitler ha någon politik för Ukraina.

Vi tänker inte stanna upp för att analysera de motiv som fick Hitler att, åtminstone för tillfället, överge parollen om ett Storukraina. Dessa motiv måste sökas å ena sidan i den tyska imperialismens bedrägliga allianser och å den andra i rädslan för att frammana en ond ande som det kan bli svårt att driva ut. Hitler gav Karpato-Ukraina som gåva till de ungerska slaktarna. Det gjordes, om inte med Moskvas öppna godkännande, så i alla fall med tillförsikt om att ett godkännande skulle komma. Det är som om Hitler sa till Stalin: "Om jag förbereder mig för att angripa Sovjetukraina imorgon så skulle jag ha behållit Karpato-Ukraina." Som svar försvarade Stalin under den 18:e partikongressen öppet Hitler mot "västdemokratiernas" förtal. Tänker Hitler angripa Ukraina? Inte alls! Strida mot Hitler? Finns inte minsta anledning till det. Stalin tolkar uppenbarligen överlämnandet av Karpato-Ukraina till Ungern som en fredlig handling.¹

För ett fritt, självständigt Sovjetukraina!

Det innebär att delar av det ukrainska folket bara har blivit småpengar i Kremels internationella kalkyler. Fjärde internationalen måste klart inse den ukrainska frågans enorma betydelse, inte bara för sydöstra och östra Europa, utan för Europa i sin helhet. Det handlar om ett folk som har visat sin livskraft, som till antalet är lika stort som befolkningen i Frankrike och som bor på ett utomordentligt rikt landområde som dessutom är av allra största strategiska betydelse. Frågan om Ukrainas öde har ställts i all sin omfattning. Det krävs en klar och exakt paroll som motsvarar den nya situationen. Enligt min åsikt kan det för närvarande bara finnas en sådan paroll: *Ett enat, fritt och självständigt arbetarnas och böndernas Sovjetukraina.*

Detta program står först och främst i oförsonlig motsättning till de tre imperialistiska länderna Polens, Rumäniens och Ungerns intressen. Bara ohjälpliga pacifistiska dumhuvuden kan tro att Ukrainas befrielse och enande kan uppnås med diplomatiska medel, folkomröstningar, beslut i Nationernas förbund, etc. De "nationalister" som föreslår att den ukrainska frågan ska lösas genom att träda i den ena eller andra imperialismens tjänst är naturligtvis inte på något

¹ Stalin sade bl a följande i sin "Verksamhetsberättelse på adertonde partikongressen om SUKP(b):s arbete" (*Leninismens problem* s 967):

Karaktäristiskt är det gny, som den engelsk-franska och nordamerikanska pressen igångsatte med anledning av Sovjet-Ukraina. Ledarna för denna press skrek sig hesa i sina påståenden att tyskarna är på väg till Sovjet-Ukraina, att de nu har i sina händer det så kallade Karpato-Ukraina med en befolkning på c:a 700.000, att tyskarna senast i vår detta år kommer att ansluta Sovjet-Ukraina med över 30 miljoner invånare till det så kallade Karpato-Ukraina. Det förefaller som detta misstänkliga gny skulle ha till ändamål att framkalla förbittring i Sovjetunionen mot Tyskland, att förgifta atmosfären och provocera fram en konflikt med Tyskland utan några synliga grunder.,

sätt överlägsna pacifisterna. Hitler gav en ovärderlig läxa till dessa äventyrare genom att (för hur länge?) kasta Karpato-Ukraina till ungrarna, som omedelbart slaktade inte så få godtrogna ukrainare. I den mån frågan beror på de imperialistiska ländernas militära styrka, kan den ena eller andra grupperingens seger bara innebära en ny uppstyckning och ännu brutalare kuvande av det ukrainska folket. Under den imperialistiska epoken är ett program för Ukrainas självständighet direkt och olösligt knutet till den proletära revolutionens program. Det vore kriminellt att hysa några illusioner på denna punkt.

Den sovjetiska konstitutionen medger rätten till självbestämmande

Men ett förenat Ukrainas självständighet skulle innebära att Sovjetukraina avskiljs från Sovjetunionen, kommer Kremls ”vänner” att utropa i kör. Vad är så hemskt med det? – svarar vi. Det är oss främmande att på ett glödande sätt dyrka statliga gränser. Vi hyser inte åsikten om en ”enad och odelad” helhet. Till och med Sovjetunionens konstitution erkänner ju trots allt rätten till självbestämmande för de ingående förenade folken, det vill säga rätten att avskilja sig. Inte ens den sittande oligarkin i Kreml vågar alltså förneka denna princip. Den finns förvisso bara på papper. Minsta försök att öppet ställa frågan om ett självständigt Ukraina skulle omedelbart leda till avrättning på grund av förräderi. Men det är just denna föraktliga tvetydighet, dessa skoningslösa förföljelser av allt fritt nationellt tänkande som har fått de arbetande massorna i Ukraina, i ännu större grad än massorna i Storryssland, att uppleva Kremls styre som fruktansvärt förtryckande. Inför en sådan inrikespolitisk situation går det naturligtvis inte ens att tala om att västra Ukraina frivilligt skulle ansluta sig till Sovjetunionen som det är inrättat idag. Ett enande av Ukraina förutsätter alltså att det så kallade Sovjetukraina befrias från den stalinistiska stöveln. Även i denna fråga kommer den bonapartistiska klicken att så vad den har skördat.

Men skulle inte det innebära en militär försvagning av Sovjetunionen – kommer Kremls ”vänner” att skrika av fasa. Vi svarar att försvagningen av Sovjetunionen beror på de hela tiden ökande centrifugala tendenser som den bonapartistiska diktaturen skapar. I händelse av krig kan massornas hat mot den härskande klicken leda till att alla oktoberrevolutionens sociala erövringar rasar samman. Källan till de defaitistiska stämningarna finns i Kreml. Om än bara i kraft av sina egna intressen skulle ett självständigt Sovjetukraina istället bli ett kraftfullt bålverk för Sovjetunionen i sydväst. Ju fortare den nuvarande bonapartistiska kasten undergrävs, stjälpas omkull, krossas och sopas undan, desto orubbligare kommer Sovjetrepublikens försvar att bli och desto säkrare dess socialistiska framtid.

Mot imperialismen och Moskvabonapartismen

Givetvis kan ett självständigt arbetarnas och böndernas Ukraina sedan ansluta sig till den sovjetiska federationen, men frivilligt och på villkor som det själv anser vara godtagbara, något som i sin tur förutsätter en revolutionär pånyttfödelse av Sovjetunionen. En verklig befrielse av det ukrainska folket är otänkbar utan en revolution eller en rad revolutioner i väst, som till slut måste leda till skapandet av Europas förenta sovjetiska stater. Ett självständigt Ukraina kan och kommer otvivelaktigt att ansluta sig till denna federation som en jämbördig medlem. Den proletära revolutionen i Europa skulle i sin tur inte lämna kvar sten på sten av den stalinistiska bonapartismens motbudande byggnad. I detta fall skulle det oundvikligen uppstå ett nära förbund mellan Europas förenta sovjetiska stater och ett pånyttfött Sovjetunionen. Det skulle innebära oändliga fördelar för Europa och Asien, inklusive för Ukraina. Men här övergår vi till frågor av andra och tredje rangen. Den viktigaste frågan är att på ett revolutionärt sätt säkerställa ett enat och självständigt arbetarnas och böndernas Ukraina under dess kamp mot imperialisterna å ena sidan och Moskvabonapartismen å den andra.

Ukraina har särskilt rika erfarenheter av falska vägar för kampen för nationell frigörelse. Här har allting provats: den småborgerliga Radan, Skoropadskij, Petljura, och en ”allians” med Hohenzollern och förbund med ententen. Efter alla dessa experiment kan bara politiska lik fortfarande sätta sitt hopp till att någon av den ukrainska borgarklassens fraktioner ska ta ledningen för den nationella befrielsekampen. Bara Ukrainas proletariat kan lösa denna uppgift – som till själva sitt väsen är revolutionär – och dessutom ta initiativet till att lösa den. Proletariatet och bara proletariatet kan samla bondemassorna och den verkligt revolutionära nationella intelligentsian kring sig.

Under början av det senaste imperialistiska kriget försökte ukrainarna, Melenevskij (”Basok”) och Skoropis-Jeltuchovskij, underställa den ukrainska befrielseörelsen under Hohenzollerns general, Ludendorff, alltmedan de dolde sig med vänsterfraser. Med en enda spark sparkade de revolutionära marxisterna ut dessa människor. Det är så revolutionärerna även fortsättningsvis måste uppträda. Det nära förestående kriget kommer att skapa en gynnsam atmosfär för alla möjliga äventyrare, jägare efter mirakel och sådana som söker efter det Gyllene skinn.¹ Dessa herrar tycker speciellt om att värma sina händer nära den nationella frågan, och de får inte tillåtas komma i närheten av arbetarrörelsen. Inte den minsta kompromiss med imperialismen, varken den fascistiska eller demokratiska! Inte den minsta eftergift till de ukrainska nationalisterna, varken de prästerligt reaktionära eller de liberalt pacifistiska! Inga ”Folkfronter”! Det proletära partiets fullständiga oberoende som de arbetandes förtrupp!

För en internationell diskussion

Detta förefaller mig vara en korrekt politik i frågan om Ukraina. Här talar jag personligen och i mitt eget namn. Frågan måste öppnas för internationella diskussioner. Ukrainas revolutionära marxister måste få den främsta platsen under denna diskussion. Vi kommer med största uppmärksamhet att lyssna till vad de har att säga. Men de bör skynda sig. Det finns inte mycket tid för förberedelser!

Översättning från engelska, Göran Källqvist

Ukrainas oberoende och sekteristiska virrpannor

30 juli 1939

Ur *Socialist Appeal*, 15 september 1939

I april 1939 skrev Trotskij *Frågan om Ukraina* (se ovan), där han förespråkade självbestämmande för Ukraina. Den föranledde kritik från en vänstersekterisk trotskistisk organisation, *Revolutionary Workers League*. Kritiken publicerades under titeln ”The Ukraine Problem – An Answer to Leon Trotsky and Others” i juli-numret av organisationens tidskrift *The Marxist*.² Föreliggande artikel, som publicerades i *Socialist Appeal*, Vol. III No. No. 70, är en polemik mot den artikeln. Oehler skrev i sin tur ett svar på denna artikel, som vi publicerar separat.

MF

¹ Det *gyllene skinn* är ett värdefullt föremål i den grekiska mytologin. Om hjälten Janos hittade skinnets skulle han få överta tronen i staden Iolchos – öa.

² Artikelförfattaren är förmodligen Hugo Oehler. Artikeln finns i [Marxist, Volume 5, No. 4, July, 1939](#)

I en av de små sekteristiska tidningar som utges i Amerika, och som lever på smulor från den fjärde internationalens bord och betalar tillbaka med den svartaste otacksamhet, råkade jag hitta en artikel om det ukrainska problemet. Vilken förvirring! Den sekteristiske författaren är naturligtvis emot parollen om ett oberoende Sovjet-Ukraina. Han är *för* världsrevolutionen och *för* socialismen – ”fullt ut”. Han anklagar oss för att strunta i Sovjetunionens intressen och för att backa från idén om den permanenta revolutionen. Han kallar oss centrister. Kritiken är mycket sträng, närmast oförsonlig. Olyckligtvis förstår han alls ingenting (namnet på denna lilla publikation, *The Marxist*, klingar tämligen ironiskt). Men hans oförmåga att förstå är av en så genomarbetad, nästan klassisk form att den gör det möjligt för oss att klargöra frågan bättre än tidigare.

Vår kritiker utgår ifrån följande position; ”Om arbetarna i sovjetiska Ukraina krossar stalinismen och återupprättar en sann arbetarstat ska de då avskilja sig från resten av Sovjetunionen? Nej.” Och så vidare. ”Om arbetarna krossar stalinismen...” så kan vi mycket tydligare se vad som bör göras. Men först måste stalinismen krossas. För att lyckas med detta får man inte blunda för att separatistiska tendenser växer i styrka i Ukraina, utan istället ge dem ett korrekt politiskt uttryck.

Lättvindliga formler löser inte konkreta uppgifter

”Vi ska inte vända ryggen åt Sovjetunionen” fortsätter författaren ”men dess återskapande och återupprättande som världsrevolutionens högborg – detta är den marxistiska vägen.” Den verkliga strömning som utvecklas bland massorna, i detta fall de nationellt förtryckta massorna, ersätts av vår vise man med spekulationer om vilken väg som är den bästa. Med samma metod, fast med mera logik skulle man kunna säga ”att försvara ett degenererat Sovjetunionen är inte vår uppgift, utan den segerrika världsrevolutionen som kommer att förvandla hela världen till ett världens Sovjetunion”, osv. Sådana aforismer kostar inget.

Vår kritiker upprepar flera gånger mitt uttalande som gick ut på att ett oberoende Ukrainas öde oupplösligen är förenat med den proletära världsrevolutionen. Utifrån detta allmänna perspektiv, ABC för en marxist, lyckas han emellertid skapa ett recept på opportunistisk passivitet och nationell nihilism. Den proletära revolutionens seger i världsskala är slutprodukten av en mängd rörelser, fälttåg och strider, och alls inte en i förväg säkrad förutsättning för att automatiskt lösa alla frågor. Endast genom att rakt och djärvt formulera den ukrainska frågan utifrån de i verkligheten givna omständigheterna kan vi underlätta de småborgerliga massornas anslutning till proletariatet, som i Ryssland 1917.

Det är sant nog att vår författare kan invända att det i Ryssland före oktober var den borgerliga revolutionen som utvecklades, medan vi idag redan har lagt den socialistiska revolutionen bakom oss. Ett krav som skulle ha kunnat vara mycket progressivt 1917 är nu reaktionärt. Ett sådant resonemang, helt i byråkratisk och sekteristisk anda, är felaktigt från början till slut.

Demokratiska uppgifter knutna till socialistiska mål

Rätten till nationellt självbestämmande är naturligtvis en demokratisk, inte en socialistisk princip. Men verkligt demokratiska principer stöds och förverkligas i vår tid bara av den revolutionära proletariatet; det är därför de flyter samman med socialistiska uppgifter. Bolsjevikpartiets målmedvetna kamp för de förtryckta nationaliteternas rätt till självbestämmande förenklade det proletära maktövertagandet alldeles oerhört. Det var som om den proletära revolutionen drog in i de demokratiska, framförallt land- och nationalitetsproblemen i sig, och därmed gav den Ryska revolutionen en sammansatt karaktär. Proletariatet var redan i färd

med att fylla sina socialistiska uppgifter, men kunde inte omedelbart höja bondeklasserna och de förtryckta nationaliteterna (där bondeklassen dominerade), som var upptagna av att lösa de demokratiska uppgifterna, till samma nivå.

Ur detta föddes de historiskt sett oundvikliga kompromisserna såväl vad gäller jordbruket som den nationella frågan. Trots de ekonomiska fördelar storskaligt jordbruk kunde ge, tvingades Sovjetregeringen dela upp stora egendomar. Först flera år senare kunde regeringen gå över till kollektivjordbruk och då skyndade den genast för fort fram, och fann sig, bara några år senare, tvingad att göra eftergifter åt bönderna genom att tillåta privata jordlotter som på många håll hotar att sluka kollektiva jordbruken. Nästa steg i denna motsägelsefulla process är ännu inte avgjort.

Har Stalin övertygat de ukrainska massorna?

Behovet av kompromisser, eller snarare ett antal kompromisser, visar sig på ett liknande sätt i frågan om de nationella problemen, vilkas vägar inte är mer rätlinjiga än jordbrukets. Sovjetrepublikens federala struktur representerar en kompromiss mellan planekonomins behov av centralism och de tidigare förtryckta nationernas behov av lokalstyre. Efter att ha skapat en arbetarstat utifrån den federala kompromissen skrev bolsjevikpartiet in nationernas rätt till totalt avskiljande i konstitutionen och visade därmed att partiet alls inte ansåg att den nationella frågan nu lösts en gång för alla.

Författaren till den kritiska artikeln säger att partiledningen hoppades ”övertyga massorna att förbli inom ramen för den förenade Sovjetrepubliken”. Det är riktigt, om ordet ”övertyga” inte uppfattas som en fråga om logisk argumentering, utan som erfarenheten av ekonomisk, politisk och kulturell samverkan. Abstrakt agitation för centralism väger inte särskilt tungt. Som redan sagts var federationen ett nödvändigt avsteg från centralismen. Det måste också tilläggas att federationens sammansättning inte är given, vare sig i förväg eller en gång för alla. Beroende på objektiva villkor en federation utvecklas mot starkare centralmakt eller tvärtom mot större nationellt oberoende för delarna. Politiskt är det inte frågan om det ”generellt sett” är fördelaktigt för olika nationaliteter att leva samman inom ramen för en större stat, utan snarare om en viss nation utifrån sin egen erfarenhet har funnit det fördelaktigt att leva samman med en viss stat.

Med andra ord: Vilken kraft är starkare under vissa givna omständigheter: den centrifugala eller centripetala? Eller, för att uttrycka det mer konkret: Har Stalin och hans ukrainska satraper lyckats övertyga de ukrainska massorna om att Moskvas centralstyre är bättre än ukrainskt oberoende, eller har de misslyckats? Frågan är av avgörande betydelse. Ändå anar vår författare inte ens dess existens.

Önskar ukrainarna separation?

Önskar Ukrainas breda massor ett avskiljande i från SSSR? Vid första påseendet kan det förefalla svårt att svara på den frågan eftersom det ukrainska folket i likhet med alla andra folk i SSSR, berövats alla möjligheter att uttrycka sin vilja. Men själva födelsen av den totalitära regimen och dess ständigt allt mer brutala intensifiering, särskilt i Ukraina, visar att de ukrainska massornas verkliga vilja är fientlig mot Sovjetbyråkratin. Det saknas inte bevis för att en av de viktigaste källorna till denna fientlighet är undertryckandet av ukrainskt oberoende. De nationalistiska tendenserna i Ukraina tog sig häftiga uttryck under 1917-19.

Borotba-partiet var det vänsterparti som gav uttryck för dessa känslor.¹ Det viktigaste tecknet på den leninistiska politikens framgångar i Ukraina var sammanslagningen av det ukrainska bolsjevikpartiet och Borotbisternas organisation.

Under nästa årtionde skedde däremot en brytning med *Borotba*gruppen, vars ledare utsattes för förföljelse. Den gamle bolsjevikern Strypnik, en helhjärtad stalinist, drevs till självmord 1933 för påstått beskydd av de nationalistiska tendenserna. Den som "organiserade" detta självmord var det stalinistiska sändebudet Postysjev som sedan blev kvar i Ukraina som representant för den centralistiska politiken. Så småningom föll emellertid också Postysjev i onåd. Detta är ett utomordentligt viktigt symptom, för det avslöjar hur mycket kraft som ligger bakom den nationalistiska oppositionen mot byråkratin. Ingenstans antog utrensningarna och förtrycket sådan våldsamt karaktär mot massan av folket som i Ukraina.

Betydelsfulla attityder hos ukrainare utomlands

Att ukrainska demokratiska element utanför Sovjetunionen så tydligt vänder sig bort från Sovjetunionen är av stor betydelse. Då det ukrainska problemet tidigt i år förvärrades, hördes alls inga kommunistiska röster. Det ukrainska prästerskapets och de nationella socialisternas röster var däremot alldeles tillräckligt högljudda. Detta betyder att den proletära förtruppen har tappat greppet om den ukrainska nationella rörelsen, och att denna rörelse har gått långt längs separatismens väg. Sist men inte minst är stämningarna bland ukrainska emigranter i Nordamerika en tydlig indikation. Till exempel i Kanada, där ukrainarna utgör tyngdpunkten i Kommunistpartiet, började 1933, efter vad jag har fått mig berättat av en framstående deltagare i rörelsen, ett märkbart uttåg av ukrainska arbetare och bönder ur partiet och de utträdande föll antingen ner i passivitet eller olika schatteringar av nationalism. Sammantaget vittnar dessa fakta och symptom otvivelaktigt om de separatistiska tendensernas växande styrka bland de ukrainska massorna.

Detta är det grundläggande faktum som ligger bakom problemet. Det visar att trots det stora steg framåt som i och med oktoberrevolutionen togs på den nationella frågans område har den isolerade proletära revolutionen i ett efterblivet land visat sin oförmåga att lösa den nationella frågan, särskilt den ukrainska frågan, som ända in i kärnan, är internationell till sin karaktär. Termidorreaktionen, krönt av den bonapartistiska byråkratin har slungat de arbetande massorna långt tillbaka också på den nationella frågans område. Det ukrainska folkets breda massor är missnöjda med sitt nationella öde och önskar förändra det drastiskt. Det är detta den revolutionära politikern, till skillnad från byråkraten och sekteristen måste utgå ifrån.

Sekteriska argument liknande stalinisternas

Om vår kritiker hade förmågan att tänka kritiskt skulle han utan alltför stora svårigheter kunnat gissa sig till stalinisternas argument mot parollen om ett oberoende Ukraina: "Det är oförenligt med inställningen att Sovjetunionen måste försvaras", "skadar enheten mellan de revolutionära massorna", "tjänar inte revolutionens intressen utan imperialismen". Med andra ord; stalinisterna skulle repetera alla de tre argument vår författare för fram. De kommer inte att underlåta att göra det följande dag.

Byråkratin i Kreml säger till kvinnan i Sovjet: "Eftersom vi har socialism i vårt land är du tvungen att vara lycklig och ge upp rätten till abort (eller ta ditt straff)". Till ukrainaren säger den: "Eftersom den socialistiska revolutionen har löst den nationella frågan är det din plikt att

¹ Ukrainska *Borotba-partiet* (Kamp-partiet) var aktivt under åren 1918-20 när det förenades med det ukrainska kommunistpartiet. De förde en ukraniseringspolitik och utrensades av stalinisterna i slutet av 20-talet. De flesta borotbaisterna dödades under utrensningarna i slutet av 1930-talet.

vara nöjd med att tillhöra SSSR och frånsäga dig alla tankar på separation (eller möta exekutionspatrullen).

Vad säger en revolutionär till kvinnan? ”Det är du själv som ska bestämma om du vill ha barn. Jag är beredd att försvara din rätt till abort mot poliserna från Kreml. Till det ukrainska folket säger han: ”Vad som är av betydelse för mig är er inställning till ert nationella öde och inte Kremlpolisernas ”socialistiska” hårklyverier. Jag kommer att stödja er kamp för oberoende av all min kraft!”

Som så ofta annars upptäcker sekteristen att han hamnar på samma sida som polisen och får att dölja den verkliga situationen; alltså polisens våld, med ofruktbara spekulationer om hur mycket bättre det är om nationerna kommer samman i en socialistisk enhet än om de förblir uppdelade. Visserligen är ett avskiljande av Ukraina en nackdel jämfört med en frivillig och jämlik socialistisk federation, men det kommer otvivelaktigt att vara en fördel jämfört med byråkratins nu pågående kvävning av det ukrainska folket. För att komma närmare och mer helhjärtat samman är det ibland nödvändigt att separera. Lenin brukade ofta hänvisa till det faktum att förhållandet mellan de norska och svenska arbetarna förbättrades och stärktes efter upplösandet av den påtvingade unionen mellan Sverige och Norge.

Ukrainas revolutionära slogan för självständighet

Vi måste utgå från fakta – inte från tänkta rättesnören. Termidorreaktionen i SSSR, nederlaget för så många revolutioner, fascismens segrar (och fascismen skapar nu om Europas karta efter sina egna idéer) – måste betalas för med äkta mynt på alla områden, också i den ukrainska frågan. Om vi skulle ignorera den nya situation som skapats som ett resultat av nederlag, skulle vi låtsas som om inget särskilt hänt och skulle vi ställa välbekanta abstraktioner mot obehagliga fakta, då kan vi lika gärna överlämna våra återstående möjligheter till revansch i en mer eller mindre nära framtid till reaktionen.

Vår författare tolkar parollen om ett oberoende Ukraina på detta vis: ”Först måste Sovjet-Ukraina befrias från resten av sovjetunionen, sedan är det dags för den proletära revolutionen och enandet av resten av Ukraina.” Men hur skulle en separation kunna äga rum utan en revolution? Författaren har hamnat i en ond cirkel, och parollen om ett oberoende Ukraina är tillsammans med Trotskijs ”haltande logik” oåterkalleligen diskrediterad. I själva verket är denna underliga logik – ”först” och ”sedan” – bara ett slående exempel på skolmästaraktigt tänkande. Vår olycklige kritiker har ingen aning om att historiska processer istället för att uppträda ”först” och ”sedan” kan förekomma samtidigt, utvecklas parallellt, påverka varandra, bromsa eller påskynda varandra och att den revolutionäre politikerns uppgift är att hjälpa denna de progressiva processernas gemensamma händelser och effekter på traven. Den vassa spetsen i parollen om ett oberoende Ukraina riktas rakt mot byråkratin i Moskva och gör det möjligt för den proletära förtruppen att samla bondemassorna. Å andra sidan skapar samma paroll möjligheter för det proletära partiet att spela en ledande roll i den nationella ukrainska rörelsen i Polen, Rumänien och Ungern. Båda dessa processer kommer att föra den revolutionära rörelsen framåt och öka den proletära förtruppens specifika vikt.

Mitt uttalande, som gick ut på att arbetarna och bönderna i västra Ukraina (Polen) inte vill gå med Sovjetunionen, som den nu är, och att detta faktum är ytterligare ett argument för ett oberoende Ukraina, bemöts av vår vise man med försäkran att även om de ville förena sig med Sovjetunionen skulle de inte kunna göra det, eftersom det vore möjligt endast ”efter den proletära revolutionen i Västra Ukraina (tydligt Polen). Med andra ord: *Idag* är en ukrainsk

separation omöjlig, och *efter det att* revolutionen triumferat skulle den vara reaktionär. En välbekant gammal refräng!

Luxemburg, Bucharin, Pjatakov och många andra har använt samma argument mot programmet för nationellt självbestämmande: under kapitalismen är det en utopi, under socialismen reaktionärt. Argumentet är helt och hållet felaktigt eftersom det ignorerar den sociala revolutionens epok och de uppgifter den ställer. Visserligen är under en dominerande imperialism ett verkligt stabilt och pålitligt oberoende för små mellanliggande stater en omöjlighet. Det är lika sant att i ett fullt utvecklat socialistiskt samhälle, alltså då staten börjat vittra bort, kommer frågan om nationella gränser att falla bort. Men mellan dessa ögonblick – den dag som i dag är och den fulländade socialismen – ligger de decennier under vilka vi förbereder om för att fullborda vårt program. Parollen om ett oberoende Sovjet-Ukraina är av största betydelse för att i övergångsperioden mobilisera och utveckla massorna.

Vad sekteristen ignorerar

Sekteristen ignorerar helt enkelt att den nationella kampen, en av klasskampens mest invecklade och komplexa, men också viktigaste former, inte kan uppskjutas bara med enkla hänvisningar till den framtida världsrevolutionen. Då de vänt sina ögon bort från SSSR, och heller inte får stöd och ledning från det internationella proletariatet, faller småbourgeoisien, men också de arbetande massorna i västra Ukraina offer för reaktionär demagogi. Liknande processer tar säkerligen plats också i det Sovjetiska Ukraina, men är där mycket svårare att påvisa. Parollen om ett oberoende Ukraina kommer, om den i tid förs fram av den proletära förtruppen, oundvikligen att leda till att småbourgeoisien splittras så att de lägre skikten lättare kan sluta sig till proletariatet. Bara på så vis är det möjligt att förbereda den proletära revolutionen.

Hur man röjer vägen

”Om arbetarna genomför en framgångsrik revolution i Västra Ukraina ...” framhårdar vår författare, ”skulle vår strategi då vara att kräva Sovjet-Ukrainas utträde ur SSSR för att förena sig med den västra sektionen? Tvärtom.” Detta påstående pejar verkligen ”vår strategi” på djupet. Återigen hör vi samma toner. ”Om arbetarna genomför...” Sekteristen är nöjd med den logiska slutledningen ur den antaget redan uppnådda segerrika revolutionen. För revolutionären ligger haken i frågan just i hur man rensar vägen för revolutionen, hur man drar revolutionen närmare, hur man försäkras sig om dess seger. ”Om arbetarna genomför...” en segerrik revolution blir naturligtvis allting bra. Men just nu har vi ingen segerrik revolution utan istället en segerrik reaktion.

Att finna bron från reaktion till revolution, det är uppgiften. Det är, förresten, meningen med hela vårt program av övergångskrav (*Kapitalismens dödskamp och Fjärde internationals uppgifter*). Inte undra på att sekterister av olika nyanser inte lyckas förstå dess betydelse. De använder sig av abstraktioner – en abstraktion av kapitalism och en abstraktion av den socialistiska revolutionen. Frågan om övergången från verklig imperialism till verklig revolution, frågan om hur massorna i den givna historiska situationen kan mobiliseras för maktövertagandet förblir för dessa ofruktbara ljushuvuden, en bog som förseglats med sju insegel.

Ytligt resonemang

Vår kritiker travar den ena hemska anklagelsen på den andra, och deklarerar att parollen om ett oberoende Ukraina tjänar imperialismens (!) och stalinisternas (!!) intressen, eftersom den

”står i fullständig motsättning till försvaret av Sovjetunionen”. Det är omöjligt att förstå varför ”stalinisternas intressen” har dragits in. Men låt oss begränsa oss till frågan om försvaret av SSSR. Detta försvar skulle hotas av ett oberoende Ukraina bara om detta inte endast var fientligt till byråkratin, utan till SSSR. Hur som helst, men den förutsättningen (uppenbarligen felaktig); hur kan en socialist kräva att ett fientligt Ukraina ska hållas kvar inom Sovjetunionens ram? Eller berör frågan endast den nationella revolutionens period?

Ändå ser det ut som om vår kritiker har erkänt att den politiska revolutionen mot den bonapartistiska byråkratin är oundviklig. Men denna revolution kommer som varje revolution otvivelaktigt att medföra en viss fara i försvarshänseende. Vad ska vi göra åt det? Om vår kritiker verkligen tänkt över problemet skulle han svara att den faran är en sådan historisk risk som inte kan undvikas, eftersom SSSR under fortsatt bonapartistiskt syre är dödsdömt. Just samma resonemang kan lika väl tillämpas på det revolutionära nationella uppror som inte är något annat än en del av den politiska revolutionen.

Oberoende och planen

Det är väl värt att lägga märke till att det allvarligaste argumentet mot oberoende inte ens föresvävar vår kritiker. Sovjet-Ukrainas ekonomi går helt in i denna plan. Om Ukraina går ur hotar detta att krossa planen och minska produktivkrafterna. Men inte heller detta argument är avgörande. En ekonomisk plan är inte det allra heligaste. Om nationella delar av federationen, trots den enade planen går åt olika håll betyder det att planen inte tillfredsställer dem. En plan är något människor har skapat. Den kan göras om så att den stämmer överens med nya gränser. Så länge planen är fördelaktig för det Sovjetiska Ukraina kommer nationen själv att eftersträva och kunna nå de nödvändiga ekonomiska överenskommelserna med Sovjetunionen, på samma sätt som landet måste kunna sluta den nödvändiga militära alliansen.

Dessutom är det otillåtligt att glömma att byråkratins plundringar och despotiska styre utgör en viktig del av den nuvarande ekonomiska planen, och utgör en tung belastning för Ukraina. Det är först och främst från denna ståndpunkt planen måste omarbetas kraftigt. Den utlevade härskande kasten fördärvar systematiskt landets ekonomi, armé och kultur; den förintar de bästa bland folket och bereder marken för en katastrof. Arvet från revolutionen kan räddas enbart av en omvälvning. Ju djärvare och mer beslutsam den proletära förtruppens politik är, i den nationella frågan lika väl som på andra områden, desto mer framgångsrik och mindre kostsam kommer den revolutionära omvälvningen att bli.

Kritikerns ideala variant

Parollen om ett oberoende Ukraina betyder inte att Ukraina för alltid ska förbli isolerat utan endast och enbart att hon återigen får använda sin fria vilja för att avgöra vilka relationer hon vill ha till andra delar av Sovjetunionen och till grannarna i väster. Låt oss tänka oss den ideala situation som vare mest fördelaktig för vår kritiker. Revolutionen äger rum samtidigt i alla delar av Sovjetunionen. Den byråkratiska hydran stryps och kastas åt sidan. Sovjeternas konstituerande kongress står på dagordningen. Ukraina ger uttryck för en önskan att ånyo ta ställning till sina relationer med SSSR. Vi får hoppas, att även vår kritiker vill ge henne den rätten. Men för att verkligen fritt kunna avgöra vilka relationer hon vill ha till andra sovjet-republiker, för att kunna säga ja eller nej, måste Ukraina återta sin fullständiga handlingsfrihet åtminstone under denna konstituerande period. Det finns inget annat namn för detta än den nationella statens oberoende.

Låt oss nu också anta att revolutionen samtidigt omfattar också Polen, Rumänien och Ungern. Alla delar av det ukrainska folket blir fria och påbörjar förhandlingar för att förena sig med

det sovjetiska Ukraina. Samtidigt uttrycker de alla en önskan att få säga sitt om förhållandet mellan ett enat Ukraina och Sovjetunionen, med Sovjetpolen o s v. Det är uppenbart att en konstituerande kongress för det enade Ukraina måste sammankallas för att alla dessa frågor ska kunna lösas. Men en "konstituerande" kongress betyder just den kongress en oberoende stat håller då den förbereder sig för att återigen ta ställning både till sin inre regim och till sina internationella förhållanden.

Vägen till enhet

Det finns all anledning att anta att med världsrevolutionens seger följer att tendenser till och rörelser för enighet kommer att vinna oerhört i styrka, och att alla Sovjetrepubliker kommer att finna passande former för sitt samarbete. Detta mål kommer att uppnås endast förutsatt att de gamla tvingande banden, och som en konsekvens av det, de gamla gränserna, slås sönder helt och hållet; bara om alla de inblandade parterna verkligen är oberoende. För att påskynda och förenkla denna process, möjliggöra ett sant folkens brödraskap i framtiden, måste de utvecklade arbetarna i Storryssland redan nu förstå orsakerna till den ukrainska separatismen, lika väl som den latent kraften och historiska lagbundenheten bakom den. Och de måste, helt utan reservationer, förklara för det ukrainska folket att de är beredda att med kraft stödja parollen om ett oberoende Sovjet-Ukraina i en gemensam kamp mot den enväldiga byråkratin och mot imperialismen.

De småborgerliga ukrainska nationalisterna anser att parollen om ett oberoende Ukraina är riktig. Men de protesterar mot sambandet mellan denna paroll och den proletära revolutionen. De vill ha ett oberoende demokratiskt Ukraina och inte ett Sovjet-Ukraina. Det är inte nödvändigt att här gå in på en djupare analys av denna fråga, för den rör inte bara Ukraina utan snarare den allmänna bedömningen av vår epok, som vi analyserat många gånger. Vi skissar här bara upp de viktigaste sidorna.

Demokratin degenererar och faller sönder också i sina ursprungsländer, demokratis medelpunkter. Bara de viktigaste koloniala imperierna eller särskilt privilegierade borgerliga länder lyckas ännu upprätthålla en demokratisk regim, och också där är den tydligt på fallrepet. Det finns alls ingen grund för att hoppas att förhållandevis utarmade och underutvecklade Ukraina skulle kunna upprätta och upprätthålla en demokratisk regim. Tvärtom skulle just Ukrainas oberoende bli kortvarigt i en imperialistisk omgivning. Exemplet Tjeckoslovakien är nog värtaligt. Så länge imperialismens lagar härskar kommer små, mellanliggande nationers öde att förbli instabilt och osäkert. Imperialismen kan krossas enbart av den proletära revolutionen.

Större delen av den ukrainska nationen representeras av det nuvarande Sovjet-Ukraina. Där har ett mäktigt och rent ukrainskt proletariat skapats av industrins utveckling. Det är dess öde att leda det ukrainska folket i alla dess framtida strider. Det ukrainska proletariatet vill befria sig från byråkratins klor. Parollen om ett demokratiskt Ukraina är historiskt försenad, Det enda den kan duga till är kanske att trösta borgerliga intellektuella. Den kommer inte att ena massorna. Och utan massorna kan Ukraina omöjligt frigöras och enas.

Centrismens utmaning

Vår stränge kritiker kastar termen "centrism" mot oss så snart han har tillfälle. Enligt honom skrevs hela artikeln för att avslöja det påfallande exemplet på vår "centrism". Men han gör inte ens ett enda försök att visa var "centrismen" i vår paroll om ett oberoende Ukraina består. Det är ju heller ingen lätt uppgift.

Centrism är benämningen på den politik som är opportunistisk till sitt innehåll men försöker förefalla revolutionär till sin form. Opportunism består i en passiv anpassning till den härskande klassen och dess regim, till det som redan existerar, vilket naturligtvis också innefattar existerande statsgränser. Centrismen delar fullständigt detta opportunismens grundläggande drag, men skyler sig med radikala uttalanden för att anpassa sig också till de missnöjda arbetarna.

Om vi utgår ifrån denna vetenskapliga definition, framgår det att den position vår olycklige kritiker intagit till sina beståndsdelar och i sin helhet är centristisk. Han utgår från de givna (ur den rationella revolutionära politikens synvinkel slumpmässiga) gränser som delar nationer, som om dessa vore något oföränderligt. Världsrevolutionen som för honom inte är en verklighet utan en häxdoktors ramsa måste otvivelaktigt godta dessa gränser som sin utgångspunkt.

De centrifugalt verkande nationalistiska tendenserna som kan leda mot reaktion eller revolution rör honom alls inte. De våldför sig på hans lättjefulla administratörsritning som konstruerats utifrån modellen ”först” och ”sedan”. Han skyr kampen för nationellt oberoende mot byråkratisk kvävningssöd och tar sin tillflykt till spekulationer om den socialistiska enighetens överlägsenhet. Med andra ord: hans politik – om skolmästaraktiga uttalanden om andra människors politik kan kallas politik – bär centrismens värsta drag.

Sekteristen är en opportunist som är rädd för sig själv. I sekterismen finns opportunismen (centrismen) utvecklad, som en utsökt knopp. Så utvecklar sig knoppen, till en tredjedel, till hälften, ibland mer. Då står vi inför den underliga kombinationen av sekterism och centrism (Vereecken); av sekterism och lågvärdig opportunist (Sneevliet). Ibland skrumpnar knoppen bort utan att blomma (Oehler). Om jag inte tar fel är Oehler utgivare för *The Marxist*.

För översättningen svarar *Socialisten*. Bearbetad av Martin F.

Lästips – Fler Trotskij-texter om Ukraina

[Order nr 174](#) (30/11 1919)

[Demokratiska feodalister och Ukrainas oberoende](#) (5/8 -39)

[Stalin – tillfällig innehavare av Ukraina](#) (18/9 -29)

Trotskij berörde även frågan om Ukrainas självständighet i artikeln [Sovjetunionen i krig](#) (sept 1939):

Vi tror inte Kreml om någon historisk mission. Vi var och förblir motståndare till nya territoriella upptagningar från Kremls sida. Vi är för Sovjetukrainas självständighet, och om vitryssarna så önskar – för Sovjetvitrysslands.